

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนอนุบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนบ้านแกงหอม สาขามัง จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เวลาในการทดลองสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 80 นาที รวม 20 ครั้ง ในการดำเนินการทดลองสอน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและทำการทดสอบความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา จำนวน 20 แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. แบบทดสอบความพร้อมด้านทักษะทางภาษาก่อนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสามารถพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาและข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด ค่าความแปรปรวน และเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ได้แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา รูปแบบที่ 1 จำนวน 20 แผนการสอน รวมเวลา 80 คาบ (คาบละ 20 นาที) แต่ละแผนมีส่วนประกอบ คือ ชื่อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา 5 ขั้นตอน สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล
2. การใช้แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษากับกลุ่มทดลองก่อนเรียนมีคะแนนโดยเฉลี่ย 16.20 และหลังเรียนมีคะแนนโดยเฉลี่ย 18.33 เมื่อนำผลของคะแนนที่ได้ทั้งก่อนและหลังเรียนไปเปรียบเทียบ โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่าความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิจัยแผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาใกล้ตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้กระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 1 จะมีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 จากการสอนตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-5 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนสามารถพัฒนาความพร้อมด้านทักษะการฟัง การพูดได้ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่ากิจกรรมขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วมีการซักถาม สนทนาถึงเนื้อเรื่องให้นักเรียนระลึกถึงเรื่องจากการเล่าได้เปิดโอกาสใช้ภาษามากที่สุด ความเข้าใจในการฟังเป็นพื้นฐานสำคัญของการสอนภาษาเป็นกระบวนการธรรมชาติทางภาษา นักเรียนจะมีการเข้าใจภาษาเป็นอันดับแรกมาจากการฟังและการพูด เมื่อนักเรียนมีความพร้อมในการฟังแล้วย่อมจะส่งผลถึงกิจกรรมขั้นที่ 2 นักเรียน

เล่าเรื่องย้อนกลับ เป็นการทบทวนเรื่องราวที่ฟังโดยการพูดทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสาร เข้าใจสิ่งที่ครูพูดและแสดงความคิดเห็นของตนเองสอดคล้องกับคำถามของ เสาวลักษณ์ รัตนาวิรัช (2536, หน้า 22) ที่ว่ากระบวนการสอนเพื่อการสื่อสาร คือ การเริ่มให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย หรือได้ความคิดรวบยอดในการสื่อสาร จากบริบทภาษาเสียก่อน จากนั้นจึงให้โอกาสผู้เรียนถ่ายทอดความคิดของตนเป็นภาษาพูดซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังและการพูด

กิจกรรมขั้นที่ 4 การทำหนังสือเล่มใหญ่เป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจความหมายของคำ และเรื่องที่อ่านและพัฒนาทักษะในการแสดงออกความคิดของตน ดังที่ อารี สัตนหวิ (2526, หน้า 2) ได้กล่าวถึงการฟังและการอ่านเป็นทักษะการเข้าใจภาษา ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะการใช้ภาษา การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก และความเข้าใจของตนเองเป็นตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งการที่นักเรียนจะสามารถเขียนได้นั้นจะต้องมีทักษะการฟัง พูด และอ่านมาก่อน การเตรียมความพร้อมในการสอนเขียนนักเรียนสามารถเขียนภาพที่มีความหมายได้ การเลือกหัวข้อที่จะเขียนจะง่ายขึ้นถ้านักเรียนมีส่วนร่วม ถ้าหากครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อเอง หัวข้อนั้นจะต้องกว้างพอที่จะให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างมีความหมาย และควรใช้ภาษาพูดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเขียน และภาษาพูดกับความคิดมีความสัมพันธ์กัน ความคิดของเด็กมีผลต่อสิ่งที่เขาพูด และสิ่งที่เด็กพูดมีผลต่อความคิดของเขา การกระตุ้นความคิดของเด็กโดยใช้คำพูดมีมากเท่าไร ก็จะทำให้เพิ่มศักยภาพทางความคิดของเด็กมากกว่าเท่านั้น (หรรษา นิลวิเชียร, 2535, หน้า 230)

2. แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสามารถพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะในกระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษานั้น จะเน้นการเรียนรู้ในทฤษฎีมานุษยวิทยา โดยถือศักยภาพของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถเฉพาะด้านและเกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ได้ในหลายรูปแบบ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (ความเป็นนักแสดง) การวาดภาพ (ศิลปะ) เป็นต้น เสาวลักษณ์ รัตนาวิรัช (2533, หน้า 24) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดและเปิดโอกาสให้ได้ใช้ภาษามากที่สุดทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำเรื่องราวได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเดช อารีสวัสดิ์ (2530) ที่พบว่า การแสดงบทบาทสมมติ นอกจากจะต้องให้นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมแล้วยังช่วยให้ความพร้อมทางการเรียนรู้ภาษาสูงขึ้นและการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีลำดับของกระบวนการเรียนการสอนจะจัดตามหลักการพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนในการรับรู้และเรียนรู้ตามธรรมชาติโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างระดับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสติปัญญาของผู้เรียน กลวิธีในการสอนจะยึดหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงระบบ (Systemic Linguistics) ภาษาศาสตร์เชิง

จิตวิทยา (Psycholinguistics) และจิตวิทยาในการเรียนรู้ (Learning Psychology) (เสาวลักษณ์ รัตนาวิรัช, 2536, หน้า 18)

3. ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียน เช่น การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ การทำขนม การวาดภาพระบายสี และการเล่นเกม เป็นต้น การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและมีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนจะทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับช่วงความสนใจของนักเรียน ซึ่งแผนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษานี้ สามารถพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนเพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่มีความหมาย ต่อนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกปฏิบัติตามความต้องการของตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือและนำนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้เต็มตาม ศักยภาพ (สุพล วังสินธุ์, 2539, หน้า 38)

ด้านสื่อประกอบกิจกรรมนั้นได้เลือกสื่อที่ตรงกับเรื่องที่สอนโดยเลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมใช้สื่อด้วย สื่อที่ใช้จะเน้นของจริงช่วยให้ฝึกนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

นอกจากนี้ครูต้องให้ความสำคัญต่อภาษาที่นักเรียนใช้เพราะนักเรียนชาวเขาเคยชินกับภาษาพูดในชุมชนของตนเอง บางคนไม่เคยได้ฟังภาษาไทยมาก่อนและนักเรียนหญิงมักจะขี้อาย ครูควรพูดคุยซักถามให้นักเรียนตอบทั้งภาษาไทยและอธิบายเป็นภาษาถิ่น นอกจากนี้ให้เพื่อนนักเรียนที่เข้าใจความหมายของคำช่วยแปลเป็นภาษาถิ่น ซึ่งสามารถลดความคับข้องใจและลดความอึดอัดในการสื่อสารของนักเรียนได้ และยังเป็นการสร้างความคุ้นเคยสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันระหว่างนักเรียนกับครู ดังที่ ฝะอบ ไปษะกฤษณะ (อ้างใน ณรงค์ สมณะ, 2536, หน้า 8) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์ให้แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันแน่นอนยิ่งไปกว่าการพูดภาษาเดียวกัน

นอกจากครูต้องปฏิบัติตนเป็นกันเองกับนักเรียนแล้วกลุ่มเพื่อนๆ ของนักเรียนเองก็เป็น สิ่งแวดล้อมที่สำคัญต่อการพัฒนาภาษาให้แก่กันได้ การยอมรับของกลุ่มเพื่อนจะทำให้นักเรียน มีความมั่นใจที่จะแสดงออกมากขึ้น สายสวัสดิ วิทยาทัก (2539, หน้า 72) ได้กล่าวว่า ในการจัด กิจกรรมจึงเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมแล้วให้กลุ่มเพื่อนให้การเสริมแรง เช่น ปรบมือ ยกนิ้วโป้งให้ หลังจากที่เพื่อนออกมาเล่าผลงานหรือตอบคำถามได้และครูตั้งกฎระเบียบไว้ว่าห้ามหัวเราะเมื่อ เพื่อนพูดผิด หรือทำกิจกรรมผิดพลาด หากมีผู้ฝ่าฝืนครูจะแสดงสีหน้าหรือคำพูดแสดงการไม่ยอมรับ ในพฤติกรรมนั้น เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการชื่นชมความสามารถของผู้อื่น ไม่ซ้ำเติมคนที่ ทำงานพลาด อันจะเป็นการสอนมารยาทให้แก่นักเรียนทางหนึ่ง และที่สำคัญคือ เมื่อนักเรียนพูดผิด

หรือทำกิจกรรมผลิตผลครูต้องเป็นผู้ชี้แนะและให้กำลังใจทุกครั้งจึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

4. ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คะแนนเฉลี่ยเพิ่มน้อย เพราะเวลาในการทดลองเป็นระยะเวลาสั้น ซึ่งการเรียนรู้อาจต้องใช้เวลากระทำต่อเนื่องและนักเรียนไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการดำรงชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนไม่ได้ใช้ภาษาไทย ขาดความชำนาญ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526, หน้า 15) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยให้แก่เด็กที่อยู่ในชนบทและใช้ภาษาถิ่นที่แตกต่างจากภาษาไทยกลาง การเรียนการสอนมักมีปัญหาไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและจะมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำแผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาไปใช้ ควรศึกษาแผนให้ละเอียดโดยเฉพาะขั้นตอนทำกิจกรรมการเรียนการสอนต้องศึกษาให้เน้นภาพรวมและความสัมพันธ์ของกิจกรรมนั้นโดยตลอด เพื่อจะไม่ขาดตอนในการดำเนินกิจกรรมและเป็นไปตามขั้นตอนการสอน

2. การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ช่วยให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด การแสดงบทบาทสมมติ หรือสนทนาโต้ตอบ อาจแสดงออกมากไปจึงควรจะมีการตกลงกันเพื่อลดการรบกวนเรื่องเสียง

3. เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเล่าเรื่องของครู ควรใช้สื่อหลายรูปแบบประกอบการเล่า

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญเพราะกิจกรรมที่ยากเกินไปไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก นอกจากจะเสียเวลาแล้วยังทำให้เด็กหมดความสนใจในกิจกรรมอีกด้วย

5. ควรใช้แบบสังเกตควบคู่ไปกับการสอนของครูด้วยเพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรม เช่น การตอบคำถาม ความสนใจในกิจกรรมและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษา โดยศึกษาควบคู่กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัยและจริยธรรม

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์ภาษากับวิธีสอนแบบอื่นๆ